

Mirsad Hadžikadić:

Imali smo zaista dugu sjednicu našeg Predsjedništva, kako mi nazivamo svoj upravni odbor. Ona je trajala pet sati, od 21:00 do 02:00. Na sjednici je izneseno mnogo tema. Ovo je doba godine kada dolaze izbori i moramo pripremiti svoje kandidate, pripremiti kampanju, obezbijediti novac. Finansijska situacija je sve teža i teža jer nas ima sve više i više pa su i potrebe veće. Imao sam nekoliko teških razgovora sa odborom, sa centralnim uredom i sa vođama raznih dijelova organizacije, kako bih ukazao na činjenicu da je odgovornost svih nas da nađemo novac i da ga razumno potrošimo. Najveći problem je članarina. Prvobitno je bila na dobrovoljnoj bazi a zatim smo ju učinili obaveznom. Zatim smo na preporuku Predsjedništva odgodili naplatu članarina u nadi da će to ljudima dati priliku da uplate, ali mnogi nisu, čime je i naš prihod odgođen za devet mjeseci, pa sada osjećamo posljedice toga. Čak i sada, mada tražimo hitniju naplatu članarina, ljudi pretpostavljaju da ću negdje naći novac i da ćemo biti ok. Međutim, to se ne dešava. Mislim, dešava se ali ne u mjeri neophodnoj za komotno učešće u izborima i nakon izbora. Dakle, interesantno je da konstantno govorim o toj potrebi da se informišu ljudi gdje su i da se informišu članovi da ako ne uplate članarinu onda neće više biti smatrani članovima nego samo pristalicama sa ograničenim pravima: da neće moći glasati i imati pristup našim aktima, da nam neće moći pomoći sa strukturom naših akata. Ja želim da se ta komunikacija proširi, a oni kažu da će ljudi biti uvrijeđeni i da moramo jako paziti pri izboru riječi kojima to prenosimo. Ja ih gledam i kažem: „Slušajte, mi ovo ne radimo za sebe, nego to radimo za državu i za njih. Ako oni ne osjećaju da trebaju doprinijeti sa 20 KM, što je oko 14 dolara, godišnje, onda ne znam šta od njih uopšte možemo očekivati. Šta je to drugo? Koji je doprinos koji oni daju? Ne učestvuju u našim aktivnostima, ne idu u svijet u naše ime nego sjede i čekaju i lajkaju nas na Facebooku.“ To nema svrhu, jer lako je lajkati. Mora se učiniti nešto za promjene, pa barem pomoći nama koji želimo da donesemo promjene da radimo na tome. A to se može učiniti novčanim sredstvima. Ako oni ne mogu platiti, već sam rekao, ja ću platiti članarinu za sve koji nam nekako dokumentuju, na neki najjednostavniji način, da ne mogu platiti odnosno da to ne mogu priuštiti. Ja ću platiti za njih. Niko mi još nije rekao da ne može platiti i zamolio me da to uradim za njega/nju. Niko. Ali pak ne uplaćuju, uz razne isprike: da nemaju PayPal, da ne vole kreditne kartice, da će uplatiti kad stignu ovamo, i tako dalje. Dakle, to je bilo važno pitanje pa smo dosta

vremena potrošili na to, a sad smo počeli zvati ljude telefonom. Zatražio sam od centralnog ureda da poduzmu akciju i da zovu ljude. Ne samo da traže novac, nego da ih i pitaju kako su, šta misle o Platformi, šta misle da možemo raditi bolje, a onda da im uzgred kažu i da trebaju platiti članarinu i da ih zamole da to učine. Dakle, počeli smo s tim pa ćemo vidjeti kako ide.

Zatim sam stigao ovdje u Sjedinjene Države. U međuvremenu smo počeli raditi na izgradnji medijske prisutnosti naših kandidata za gradonačelnike/načelnike i gradska vijeća. Mnogo sastanaka se održava na tu temu: kako to strukturirati, kako organizovati našu kampanju. Na posljednjoj sjednici našeg Predsjedništva smo čak počeli i sa pitanjima u vezi kampanje za 2022. godinu, jer moramo početi već sada. Primijetili smo da smo prošli put počeli kasno. Moramo početi sa planovima za kampanju čak i prije nego se ovi izbori održe. Moramo početi da se ponašamo kao sistem, kao organizacija, sa svim kapacitetima za planiranje, što svi veliki, snažni i izdržljivi sistemi zapravo rade na svakodnevnoj osnovi. Juče popodne ovdje (što je sinoć u Bosni) smo imali sjednicu Političkog savjetodavnog odbora. Obično ta sjednica traje sat vremena, a ovaj put je trajala tri sata. Interesantno je da, kad se radi o izborima i kad sve postane stvarno, dođe do brojnih lomova unutar organizacije, zasnovanih na ljudima i njihovim osobenostima. Ljudi počnu da govore da zaslužuju bolje i više. Tad dođe do nestajanja onog „mi“, kao Platforma, a počne da iskače „ja“ kao pojedinac po pitanju prioriteta i kako se bavimo prioritetima. To zapravo narušava sva naša načela. Ovdje se radi o sistemu, o zajednici, o organizaciji, o državi, a onda će biti u redu ako ostvarite i to pravo. Dakle, pokušavamo iskoristiti ovu priliku da riješimo naše interne neefikasnosti dok se istovremeno borimo sa svima ostalima odnosno sa ostalim političkim snagama na glasačkim listićima.

Jedna stvar koju opet primjećujemo je da nas besramno kopiraju neke političke stranke. Jedna od njih se agresivno bori protiv vodeće stranke u Federaciji, iz koje su i potekli, tako da se snažno bore protiv svoje matične stranke. Interesantno je da su oni pokrenuli peticiju. Mi smo pokrenuli peticije prije tri mjeseca, vezane za naše zahtjeve koje smo iznijeli tokom protestnih šetnji, te vezane za izbore i za finansiranje. Naš prijedlog je bio da se eliminiše finansiranje političkih stranaka iz državnog budžeta, odnosno bilo kog budžeta: državnog, opštinskog ili entitetskog. Dakle, mi smo počeli taj koncept prikupljanja potpisa odnosno peticije u borbi protiv koncepta finansiranja stranaka iz

budžeta, a ta stranka sad to isto radi i ponašaju se kao da je to njihova stvar. Mogli su barem da kažu da se pridružuju Platformi za progres u tome. Ista ta stranka krade naš slogan: *Moguće je!* Vođa stranke počeo ga je koristiti da završava svoj citat koji je svugdje, na internetu i u novinama, gdje govori o stanju u državi, o poštenju i svim našim načelima, a na kraju kaže: *Moguće je!* To je naš slogan, i on je svuda. To bi bilo kao kad Obama kaže *Promjene i nada*, a onda iznenada njegov oponent kaže *Promjene i nada*. Ma dajte?! Svi znaju da je to Obamina stvar, a kad bi onda na primjer Sarah Palin počela govoriti *Promjene i nada*, zemlja bi ju ismijala. Ali ne, ovaj čovjek je iznenada počeo to da koristi. Dakle, ponovo se borimo s tom stvari, medijima. Ako ste dio neke vlade na nekom nivou, onda ste u redu i mediji će vam doći – vi donosite odluke o nekom zakonu, i među njima uvijek ima nekih razmirica koje se prodaju pod vijesti: jedna vlada se svrgne, a onda dođe nova pa i ona bude svrgnuta, i tako se konstantno mijenjaju jednom godišnje na raznim nivoima vlade. To prirodno privlači vijesti. Dakle, govorimo o suštini u jednom društvu koje ne mari za to i gdje površni političari koji su izučili taj zanat kontrolišu medijski prostor, a gdje mi, ljudi koji zaista govorimo o suštini i o promjenama u državi ne možemo dospjeti do tačke gdje će kamere biti uperene u nas izuzev ako protestujemo, a čak i to je minimizirano po pitanju učinka. Ali, bilo kako bilo. To je ta bitka.

Održavamo mnoge sastanke i svi oni su vezani za održavanje organizacije tako da ona funkcioniše što je moguće bolje, uprkos osobenostima, ljudskoj prirodi, borbi sa finansijskim problemima, borbi za izloženost u medijima. Uspostavljamo procese tamo gdje ih nema, uvodimo neophodne promjene u našem Statutu, istovremeno planirajući godišnju skupštinu stranke koja će biti održana odmah nakon izbora. Sve to se dešava istovremeno. Moramo naći brojne ljude koji će učestvovati u izborima tako što će biti u biračkim odborima koji prebrojavaju glasove kao i one koji će biti posmatrači cijelog tog procesa. Moramo pronaći oko 500 ljudi koji će nam pomoći da se nadgleda proces odnosno koji će se pobrinuti da će ljudi barem dobiti priliku da slobodno izraze svoje preference na glasačkim listićima te da, jednom kad ti ljudi glasaju, te glasove ne ukradu druge stranke kao što se dešavalo u prošlosti. Mnogo stvari se tamo dešava sada, a po

meni je kritična stvar preobratiti naše članove koji ne plaćaju članarinu u platiše. Svakodnevno razgovaram sa centralnim uredom o tome kako bih pratio taj proces na dnevnoj osnovi odnosno koliko je novih članova koji su uplatili članarinu u poređenju sa danom ranije ili sedmicom ranije. To je to.

Clark Curtis:

Kad je riječ o tvojoj poruci i nedostatku medijskog prostora, s obzirom da imate veće prisustvo nego ste imali ranije, putem društvenih medija i svega, po tvom mišljenju, da li glasačko tijelo shvati kad neko ukrade vašu poruku? Uvide li oni šta se dešava, ili im zbog medijske blokade to zapravo bude kao nova ideja?

Mirsad Hadžikadić:

Ljudi to ne shvate, mnogi ne shvate. Mi nemamo bilborde, nemamo novca za bilborde pa slogan *Moguće je!* nije svima pred očima širom grada kako bi ga oni povezali sa Platformom za progres. Sve što mi radimo, putem društvenih medija, tradicionalnih medija i saopštenja za javnost, završimo sa: *Moguće je!* odnosno #mogućeje. Ne znam do koje mjere je došlo do osviješćenosti o tome. Kad ti ljudi to urade, s obzirom da oni imaju direktnu izloženost u medijima, onda to ljudi povežu s njima, a njih jednostavno nije briga šta je ispravno uraditi a šta nije. Oni će uraditi što god je potrebno da povećaju svoje šanse a umanje šanse nas i svih ostalih. Politička sofisticiranost je zaista niska. Ljudi su neinformisani, uz sav pristup medijima, kako društvenim tako i tradicionalnim, ljudi su zaista nesofisticirani kad je riječ o čitanju i razumijevanju informacija. Jako mnogo je manipulacije. Jako je mali broj (ako ih ima uopšte) nezavisnih medija. Skoro svaki medij je nečiji. Zaista je očito ko je dao novac kome, jer se iznenada ti ljudi počnu pojavljivati više u vijestima. Oni će uraditi sve za novac, a to je nešto što mi nemamo. Legitimno je tražiti od medija odnosno privatnih televizijskih kuća da vam daju medijski prostor u razmjenu za novac, što se uglavnom dešava tokom kampanje, kad se može platiti za takve usluge. Ali, legitimno se može platiti samo tokom mjeseca predizborne kampanje. Međutim, ti ljudi to rade sve vrijeme jer niko ovdje ne mari za zakone, i čak je i sudstvo postalo gomila lopova ili su pod uticajem raznih stranaka. Dakle, jedini način da dođete u sukob sa zakonima ili propisima je ako niste član jedne od tih stranaka, ako nemate novca i ako ste čisti. Jer, ako ste čisti onda poštujete zakone, a oni koji poštuju zakone i sačinjavaju najmanji dio, ili ako oni to ne

urade ali im bude namješteno, onda upravo takvi plate. Dakle, prevaranti ovdje slobodno djeluju, a pošteni ljudi imaju priliku da budu u sukobu sa zakonom. To zapravo i nije zakon, po pitanju pravde, nego je produžena ruka stranaka na vlasti. Iskreno, ne razumijem i ne mogu da vjerujem da smo u 21. stoljeću. Ovo je poput srednjeg vijeka. Očekivao bih ovo prije sto godina, ali ne i u 21. stoljeću! Ne uz ovoliki stepen tehnološke sofisticiranosti, finansijskih instrumenata, globalizacije i povezanosti. Mi kročimo unatrag u ovoj regiji. Interesantna stvar se dogodila u Crnoj Gori tokom izbora, gdje je ponovo demonstrirana moć crkve odnosno religijske organizacije što je u tom slučaju crkva te povezanost odnosno čvrsta veza između vođa religijskih institucija i političara. Zapanjujuće je. U ovoj regiji mi zaista kročimo unatrag. Religijska institucija, bilo da je riječ o pravoslavnoj, katoličkoj ili muslimanskoj, jevrejskoj, nebitno, je ta koja ima glavnu riječ i koja obezbjeđuje municiju političarima, kako bi oni koristili njihov narativ i kako bi se vraćali u prošlost, kako bi se kontinuirano ponovo stvarao konflikt, tako da oni mogu biti dio budućnosti tako što će ostati na vlasti. Ta čvrsta veza između religije i politike je zgražajuća, i ona vuče društvo unatrag. To je zaista opasno i ne služi dobro nikome, ni vjernicima ni nevjernicima. Ni u čijem interesu nije to što se događa. Ne znam do koje mjere je to samo odraz onoga što se dešava u svijetu, ili je to nešto što smo mi ovdje izumili odnosno ponovo izumili, ponovo otkrili, ponovo uveli ovdje, ali to nam ne daje nikakav razlog da se nadamo kad je riječ o izborima da će doći do ikakve promjene. Recimo, sinoć je vođa najveće stranke u Federaciji [izjavio nešto]. On je takođe bio član Predsjedništva BiH u dvije prilike, i nakon što je pauzirao jedan mandat, ponovo će se kandidovati 2022. godine. Kad je riječ o Kantonu Sarajevo i mogućnosti promjene vlade tamo, radi se o tome da je njegova stranka sad na vlasti ali su se provukli uz najmanju marginu, jer su se neki članovi vladajuće koalicije prebacili na njihovu stranu pa su sada oni postali vladajuća koalicija. On je uvidio da bi mogli izgubiti tu koaliciju jer su se jedan ili dva člana ponovo vratili na drugu stranu, pa će se sad druga strana vratiti da upravlja Sarajevskim kantonom. Taj kanton je značajan jer je najbogatiji kanton u Bosni i Hercegovini sa mnogo industrije i mnogo novca. Zato ga oni žele – jer je novac tu. Ali on je samo ležerno priznao juče tokom intervjua da je taj scenario moguć, pa šta? Oni su dali sve od sebe da preuzmu vlast, a sada su njihovi novi partneri koji su stari partneri druge koalicije postali novi partneri nove koalicije, i ja samo posmatram to sve izvana, sa strane, i dok ih gledam glas u

glavi me pita: Gdje su svi ljudi u ovoj stvari? Ovi političari igraju igrice ko će upravljati novcem a da ne potroše ni minutu razmišljajući o građanima, o ljudima tog kantona, o uslugama i programima koji se tim građanima nude. A možete samo zamisliti koliko novca će ti ljudi dobiti da pređu sa jedne strane na drugu. Kod njih se samo radi o novcu! Sve je u novcu, i unosno je biti političar na bilo kom nivou. U gradskim vijećima ljudi dobijaju stotine hiljada dolara samo da glasaju za određenu stvar. Ljudi iz stranaka im plate samo da budu na njihovoj strani kad dođe do glasanja o nekom zakonu, propisu ili poticaju. Zapanjujuće je.

Clark Curtis:

Upotrijebit ću riječ *frustrirajuće*, mada ne znam je li to prava riječ. Čini se da je frustrirajuće to što znate da ovi problemi postoje, a vi imate poruku koja treba da se prenese u širu javnost. Ne možete popraviti neke stvari koje se moraju popraviti, i mora da postoji interni konflikt povremeno, rekao bih, u smislu: Zaista moramo popraviti ovo kako bismo bili uspješni, ali ne može se gubiti vrijeme na to jer se mora ići naprijed s onim što već radite.

Mirsad Hadžikadić:

Apsolutno. Frustrirajuće je jer ljudi ovo mogu zaustaviti tako što će izaći da glasaju: da recimo umjesto 52-53% glasačkog tijela na izbore izađe 70-75%. Oni kojima se godinama već sve ogadilo jer su mislili da nemaju za koga da glasaju, a šta je sada? Nikad nije ni bila stranka poput Platforme za progres, sa čistim i jasnim načelima i ideologijom, obećanjima da neće krasti i varati, poštovanju prema sposobnostima ljudi umjesto prema članstvu u stranci. Obično na lokalne izbore i manji broj izađe da glasa. Ako vidim da je to opet između 30-40%, gdje se ne može imati nikakva šansa jer to su njihovi glasovi: glasovi starih stranaka koje oni kupuju i kontrolišu... dakle ako vidim takav ishod, bit će zaista frustrirajuće, jer jedini način da se donesu promjene je da se dovedu novi ljudi. Ovaj put imamo takve ljude. Pa dajte im priliku da pokažu šta se može učiniti, umjesto da govorite da se ništa ne može učiniti. Budem obeshrabren, ne u mjeri da bih odustao ili nešto tako, ali budem obeshrabren neodgovornim ponašanjem svih. Od političara to i očekujem. Ali od ljudi, nakon što su vidjeli sve što se dešava, da još uvijek ili ne glasaju ili glasaju za iste ljude – taj dio ne razumijem. Ali, meni su mediji najgori prestupnici – toliko su neodgovorni i toliko igraju za te nacionalističke stranke koje dijele ljude koristeći strah

da ostanu na vlasti. Mediji igraju za njih. A da i ne govorim o međunarodnoj zajednici koja kaže jednu stvar a radi drugu i uz to se nada da će ostvariti treću. Interesantno je da, kad imate moguće dobro rješenje, nedostaje odgovornosti kod svih da zapravo učine nešto razumno i podrže to. Vidim to svakodnevno. Nedavno su predsjednik Vučić iz Srbije i premijer Kosova imali priliku da se sastanu sa predsjednikom Trumpom u Washingtonu, da pokušaju da nekako nađu rješenje za bezizlaznu situaciju između Srbije i Kosova, i interesantno je vidjeti da je, kao rezultat toga, došlo do mnogo razmirica i razgovora između Brisela odnosno Evropske unije i političara u ovoj regiji, predstavnika Sjedinjenih Država, gospodina Palmera koji je sada u Bosni i razgovara sa članovima Predsjedništva, američkog ambasadora. Oni su svi ovdje kako bi promovisali rezultate tog sastanka i da pokrenu još jednu rundu pregovora među lokalnim političarima. Ali, ništa se iz toga neće izroditi. Ništa. To samo daje više medijskog prostora lokalnim političarima koji ovu državu nasmrt dave. Beskorisno i štetno je razgovarati s nekim ko ne želi ništa učiniti drugačije u odnosu na ono što već rade jer drugačije ne bi bilo u njihovom interesu. Ne pronalaziti nove snage, ne podržati ih, ne razgovarati s njima – to ne razumijem. Međunarodna zajednica, mediji, i u manjoj mjeri narod, su teški za objasniti. Teško je objasniti tu razinu ravnodušnosti. Ne želim reći da je to neodgovornost jer svi su oni odgovorni i svi imaju program rada i jasno se kreću ka realizaciji tog programa. Ali ono što se dešava u Bosni i Hercegovini: podjele, uvijek na ivici nekog rata, mržnja – to nije u interesu Evrope niti Sjedinjenih Država. To nije u interesu naroda. Jedini koji imaju korist od toga su političari na vlasti koji žele ostati na vlasti. Mediji – oni rade svoj posao, oni kreiraju vijesti, oni traže ono što je najponižavajuće u ljudima i pišu o tome. Volio bih da mediji imaju veću razinu odgovornosti prema javnoj dobrobiti i svojoj dužnosti da educiraju, da pružaju istinu i sve opcije, a ne samo jednu. Bilo kako bilo, danas je moja prilika da se raspričam i potužim na sve to, što i radim.

Clark Curtis:

Samo još jedno brzo pitanje. Razgovarali smo o tome i ranije. Kad je riječ o osobenostima ljudi, djeluje kao da, koliko god se trudili, nekad dođe do određene tačke sa određenim pojedincima, ne sa svima, kad stare navike ponovo pomole svoju ružnu glavu. Toliko su navikli na taj stari

način i *status quo* da te stvari ponovo izranjaju. Čini se da se baviš time, opet, sa nekim od tih osobenosti.

Mirsad Hadžikadić:

Zapravo, da. Osobenosti ljudi su u Bosni prisutne vjerovatno više nego u bilo kojoj drugoj zemlji na svijetu. Uprkos svim našim načelima koji zapravo ističu značaj zajednice i da se ego mora sniziti i doprinijeti zajednici kako bi se očekivalo više, ja to ne vidim. Vidim ljude koji su u ovome zbog sebe, koji tvrde da znaju najbolje, koji „znaju“ da znaju najbolje, koji ne posvećuju svoje vrijeme nikome drugome, ljude koji nisu u stanju prohodati u tuđim cipelama, koji su, možda nesvjesno, spremni da obore cijeli sistem samo kako bi dokazali odnosno pokazali da je onako kako su oni rekli tj. da su u pravu. Zapanjujuće. Ponekad se to pokaže kod ljudi koji su vam najbliži, pa budete šokirani i kažete: „Čekaj malo! Šta? Odakle je ovo došlo?“ Ima sjajnih ljudi, ima zaista odličnih ljudi, ali je više onih koji ne mogu odoljeti iskušenju da ubijede sami sebe da su oni Bogom dani i da su vladari svijeta.